

Vzorová sklepní ulička Falkenstein

(Zdroj: práce o sklepních uličkách autorů Leopold Jauk, Maria Schlöglhofer a Kramer)

Falkenstein se nachází v severní části regionu Weinviertel a má zajímavé historické pozadí. Svědčí o tom také zřícenina hradu, která trůní na jedné z vyvýšenin okolo tohoto místa. Jde o pozůstatky kdysi panského hradu, který byl pravděpodobně vybudován během bavorského osídlování této oblasti v 11. st. za císaře Jindřicha III.

Pěstování révy vinné hrálo po celá staletí významnou roli a ještě dnes představuje jedno z nejvýznamnějších hospodářských odvětví této lokality. Falkenstein byl ve středověku sídlem horenského soudu (horenský úřad, soud), který byl právní vrchní instancí pro veškeré vinařské záležitosti mezi Brnem a Vídní. Dokládá to také vinařský zákoník „Bergtaidingbuechl“ z roku 1309, v němž bylo ustanoveno horenské právo.

Díky velkému významu pěstování révy vinné vznikla, stejně jako v mnoha vinařských oblastech, také zde sklepní ulička, která je částečně vybudovaná jako dvouřadová. Nápadná je relativně jednotná architektura lisoven, jejichž štíty jsou všechny orientované směrem do uličky. Pravděpodobně to svědčí o relativně brzké době vzniku, kterou lze s přihlédnutím k údajům ve stabilním katastru za císaře Františka I. zařadit již před rok 1820. Samozřejmě lisovny

v dalších desetiletích stále procházely dalšími úpravami. Většina uzavřeného souboru se ale dochovala dodnes. Existují také starší sklepy, jako například sklep „Gmoakeller“, z pozdního 17. st. Pokud jde o tvar střech, dominují sedlové střechy, ačkoli se vyskytuje také tvar polovalbové střechy. Štíty mají zčásti ozdobný zubořez.

Renovaci prodělaly sklepy a lisovny již v 70. letech 20. století. Protože se tehdy ještě nepřikládá význam autentickému restaurování, nebyly lisovny jako původně bíleny vápnem, ale částečně natřeny jinými barvami. Ale byly použity decentní barvy, což relativně uzavřenému souboru přijde vhod. Také v tomto desetiletí se sklepní ulička vyasfaltovala.

Lisovny byly odděleny úzkými průchody, takzvanými „Reiha“, které umožňovaly odtok dešťové vody, popř. umožňovaly se dostat do vinic nad nimi. Ve sklepní uličce Falkenstein se tyto průchody využívají pro objekty uměleckou iniciativu „Mut zur Lücke“ (doslova odvaha k mezeře) s mezinárodním zaměřením.

Zvláštěností této sklepní uličky je rozdílná úroveň sklepů vlevo a vpravo od sklepní uličky. Zatímco sklepy vpravo (na jihozápadní straně) jsou více nebo méně schůdné v úrovni terénu, vedou sklepy vlevo (na severovýchodní straně) hluboko pod zemí. To má za následek, že teplota ve sklepech vlevo je daleko konstantnější, než v těch na protější straně. Vlhkost ve sklepech na pravé straně je nesrovnatelně větší. Důvod těchto rozdílů mezi oběma stranami spočívá v tom, že svah na pravé straně je o něco výše než vlevo. Zde bylo možné kopat relativně rovně do svahu.

Obecní sklep „Gmoakeller“ pochází jakožto panský sklep zřejmě z roku 1689 a později sloužil jako obecní lisovna k lisování vína z obecních vinic. Ve 20. st. se zde během léta čepovalo víno obecního hostince. Později se „Gmoakeller“ změnil na muzeum vína.

Od 90. let 20. st. slouží jako lokál pro obecní vinný šenk „Heurige" a umožňuje střídavě různým vinařům možnost prodávat zde své víno.

Na prostranství v podobě jakési návsi ve sklepní uličce byla v roce 1890 vybudována budova, která nejprve sloužila jako izolační oddělení pro nemocné. Ve 20. letech 20. st. se zde provozovala kuchařská škola, později zde byla zřízena mateřská škola, která zde přetrvávala až do 90. let 20. století.

Ve sklepní uličce ve Falkensteinu se nejenom skladovalo a vyrábělo víno, ale konaly se zde také trhy s vejci – sklepní ulička byla kdysi částí historické obchodní cesty. Tak dostala sklepní ulička díky vejcím také název „Oagoss'n“ (odvozeno od Eigasse, popř. Eiergasse).

V pouhém zlomku lisoven ve sklepní uličce Falkenstein se ještě lisuje víno. Sklepní ulička je nyní jednou z hlavních turistických atrakcí této lokality. Nejen, že je pozoruhodná z architektonického i národopisného hlediska, ale je také dějištěm každoročních oslav sklepních uliček „Vino-umění-kultura“. Otevřené sklepní dveře zvou návštěvníky na degustaci vína a turistická nabídka zahrnuje také okružní jízdy traktorem, rallye veteránů nebo tématické procházky, které vedou sklepní uličkou.

